

СИЛАБУС
з дисципліни «Економіка підприємства»
на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

1) **Шибасєва Наталія Володимирівна** д.е.н., доцент кафедри економіки та маркетингу.

<http://new.khntusg.com.ua/staff/shibaieva-natalija-volodimirivna-2>

Кравченко Юлія Миколаївна к.е.н., старший викладач кафедри економіки та маркетингу.

<http://new.khntusg.com.ua/staff/kravchenko-julija-mikolaivna>

2) Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Статистика», "Маркетинг"

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Методи прийняття управлінських рішень», «Управління державними і місцевими фінансами і бюджетом», «Регіональна економіка», "Фінанси підприємств", "Соціальне підприємництво", "Економіка праці та соціально-трудова відносини".

3) Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Сучасний стан розвитку економічних відносин в Україні вимагає подальшого опрацювання основних засад функціонування підприємства як первинної ланки національної економіки. Саме на цьому рівні здійснюється виробництво суспільно необхідної продукції та надаються послуги. У підприємстві вирішується питання ефективного використання ресурсів, впровадження високопродуктивної техніки та технологій, застосування сучасних методів планування, пошуку оптимальних каналів збуту продукції тощо. Вказані завдання можливо виконати лише за умови високого рівня обізнаності спеціалістів у питаннях економічної політики підприємства.

Предметом вивчення дисципліни є методи і способи раціонального поєднання й ефективного використання всіх елементів виробничого процесу на рівні підприємства.

Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» **буде корисна** майбутнім висококваліфікованим фахівцям для набуття знань не тільки із теорії економіки підприємства, закономірностей їх функціонування на мікрорівні, а й оволодіння сучасними технологіями управління в умовах діючого підприємства, здатності до опрацювання та прийняття відповідних рішень з питань вирішення завдань, які виникають в виробничо-господарській діяльності підприємства при виборі раціональних варіантів організаційно-планових рішень, які забезпечують ефективність виробництва; вміти організувати роботу виробничого підрозділу; оволодіти методами аналізу виробничо-господарської діяльності, раціональної організації виробничого процесу; знаходити і використовувати внутрішні виробничі резерви; застосовувати організацію, нормування і оплату праці для підвищення ефективності; реагувати на зміну попиту.

Вивчення даної дисципліни дає можливість студенту:

знати: сутність основних понять і категорій економіки і фінансів підприємства; теорію і практику господарювання на рівні підприємства; сутність формування і використання виробничого потенціалу; взаємодію всіх видів ресурсів; методи економічного аналізу; організацію виробництва і праці; досягнення передових господарств в країні та за її кордоном.

вміти: аналізувати й узагальнювати результати виробничо-господарської та комерційно-фінансової діяльності; пропонувати ефективні заходи господарювання і контролювати їх здійснення; виявити невикористані резерви матеріальних, трудових, земельних та інших ресурсів; запропонувати заходи технічного, організаційного й економічного характеру щодо підвищення ефективності господарювання.

4) Мета та основні задачі дисципліни.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств;

- закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорій та практики управління підприємствами;

- засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами

- обґрунтування і розробка заходів щодо сприяння збільшенню виробництва високоякісного, конкурентоздатного продукту (товарів, робіт, послуг) підприємств.

Компетентність, що забезпечує. Вивчення дисципліни забезпечує формування у фахівців здатності трансформувати знання теоретичних основ економіки і фінансів підприємства у практичну діяльність; оволодіння методами та інструментами аналітичної діяльності; фінансового планування, здатності здійснювати інформаційно-аналітичний супровід розробки та прийняття управлінських рішень, здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління економічною діяльністю

5) Організація навчання.

Система оцінювання

Професійні компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
Змістовий модуль 1. Підприємство в сучасній системі господарювання				15
Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління економічною діяльністю	Лекція	Предмет, об'єкт, завдання та методологія курсу	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Визначення спеціалізації та виробничого напрямку підприємства	Розв'язання задач	3
	Лекція	Підприємство як суб'єкт господарювання	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Визначення розміру підприємства та типу його відтворення	Презентація результатів	3
	Лекція	Особливості діяльності підприємств аграрного сектору економіки	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Розрахунок показників рівня та ефективності інтенсифікації виробництва	Презентація результатів	3
Змістовий модуль 2. Результати та ефективність виробничої діяльності агропромислових підприємств				15
Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які	Лекція	Земельні ресурси підприємства та ефективність їх використання	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Визначення структурних, натуральних та вартісних показників використанні земель підприємства	Розв'язання задач	2
	Лекція	Персонал підприємства і продуктивність праці	Робота на лекції	1

необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань; здатність до виявлення, аналізу, структурування проблем розвитку обраної спеціальної області дослідження діяльності підприємства та обґрунтування управлінських рішень щодо їх розв'язання; здатність оцінювати рівень економічної безпеки бізнесу, обстежувати динаміку ринкової кон'юнктури й узагальнювати розвиток ситуацій з метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства	Самостійна робота студентів	Визначення показників кількісної та структурної характеристики трудових ресурсів підприємства та ефективності їх використання; визначення та аналіз рівня оплати праці. Співвідношення темпів росту продуктивності праці та її оплати	Презентація результатів	1
	Лекція	Необоротні активи підприємства та ефективність їх використання	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Здійснення вартісної оцінки основних фондів для визначення розміру, динаміки, структури, зносу, розміру амортизаційних відрахувань; розрахунок показників руху, стану, забезпеченості та ефективності використання основних фондів підприємства	Розв'язання задач	2
	Лекція	Оборотні активи підприємства та ефективність їх використання	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Визначення показників розміру, структури, оборотності та ефективності використання оборотних активів.	Презентація результатів	1
	Лекція	Витрати виробництва та собівартість продукції	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Визначення розміру та структури операційних витрат на виробництві аграрної продукції; аналіз динаміки виробничих витрат та собівартості одиниці продукції; розрахунок розміру граничних витрат	Презентація результатів	1
	Лекція	Ціни та ціноутворення в ринкових умовах	Робота на лекції	1
Практичне заняття	Визначення та аналіз динаміки цін реалізації одиниці сільськогосподарської продукції аграрних підприємств	Розв'язання задач	1	
Змістовний модуль 3. Результати та ефективність виробничої діяльності агропромислових підприємств				15
Здатність формулювати професійні задачі у сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи	Лекція	Формування, розподіл та використання прибутку	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Визначення валового прибутку, прибутку від операційної, звичайної та надзвичайної діяльності підприємства; розрахунок прибутковості підприємства	Презентація результатів	1
	Лекція	Фінансово-економічна	Робота на лекції	2

<p>для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси; здатність до визначення та обґрунтування вибору управлінських технологій, використання яких забезпечує ефективну економічну діяльність суб'єктів господарювання; здатність проектувати та удосконалювати систему планування і контролю діяльності підприємства; здатність визначати тренд конкурентоспроможності розвитку підприємства, обґрунтовувати параметри окремих напрямків розвитку, опрацювати економічні характеристики альтернативних шляхів їх реалізації</p>		ефективність діяльності підприємства		
	Практичне заняття	Визначення фінансових результатів від реалізації продукції і фінансово-економічної ефективності роботи підприємства	Розв'язання задач	1
	Самостійна робота студентів	Економіка виробництва продукції рослинництва	Презентація результатів	2
	Самостійна робота студентів	Визначення складу і динаміки розвитку галузі рослинництва; визначення зміни економічної ефективності вирощування основних продовольчих, технічних та кормових культур.	Презентація результатів	1
	Лекція	Економіка виробництва продукції тваринництва	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Визначення складу і динаміки розвитку галузі; визначення зміни рівня годівлі тварин і затрат кормів на одиницю продукції; визначення структури вартості та раціону основного стада молочної худоби та визначення зміни економічної ефективності виробництва продукції тваринництва	Презентація результатів	1
	Лекція	Економіка переробних підприємств харчової промисловості	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Визначення зміни показників економічної ефективності роботи переробних підприємств	Розв'язання задач	1
Самостійна робота студентів	Визначення ефективності використання і ремонту машинно-тракторного парку, автопарку та нової техніки в агропромисловому виробництві	Презентація результатів	1	
Змістовний модуль 4. Інноваційні процеси та антикризова система господарювання				15
<p>Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання; Здатність</p>	Лекція	Інвестиції в агропромисловому виробництві	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Визначення динаміки та структури капітальних та фінансових інвестицій; визначення показників ефективності використання інвестицій; визначення річного	Розв'язання задач	1

оцінювати можливі ризики, соціально- економічні наслідки управлінських рішень; здатність застосовувати науковий підхід до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності		економічного ефекту		
	Лекція	Інноваційні процеси та оцінювання їх ефективності	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Визначення економічного ефекту від технічних нововведень. Розрахунок комерційного ефекту у виробників і споживачів новинок	Розв'язання задач	1
	Лекція	Якість та конкурентоспроможність продукції підприємства	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Стандартизація продукції та питання управління якістю продукції	Презентація результатів	1
	Лекція	Реструктуризація та санація підприємства	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Аналіз етапів проведення реструктуризації та санації господарюючих суб'єктів	Презентація результатів	2
	Самостійна робота студентів	Банкрутство та ліквідація підприємства	Самостійна робота студентів	1
	Лекція	Економічна безпека підприємства	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Аналіз загроз і ризиків підприємницької діяльності. Політика безпеки підприємства	Самостійна робота студентів	1
Загальна кількість годин		150	Кількість балів	60
з них аудиторні		60		
самостійні		90		
Вид контролю			Екзамен	40

Приєм і консультації по виконанню завдань щодо СРС проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Завдання СРС рахуються виконаними, якщо:

- виконані і здані в зазначені викладачем строки;
- повністю виконані (розкривають тему завдання);
- не мають логічних і розрахункових помилок;
- виконані студентом самостійно.

При умові невиконання одного із зазначених умов, кількість балів знижується на 1 бал. При умові невиконання і відсутності завдання оцінюється 0 балами. Студент зобов'язаний виконати всі завдання.

Модулі проводяться викладачем у вигляді тестування або співбесіди.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Положення «Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового	для заліку

		<i>проекту (роботи), практики</i>	
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

б) Політика курсу.

Студент зобов'язаний щодня відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати в визначений викладачем час.

Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

7) Література

Базова

1. Бандурка О.М., Ковальов Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.М. Бандурка, Є.В. Ковальов, М.А. Садиков, О.С. Маковоз – Х.: ХНУВС, 2017.- 192 с
2. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погрішук Б.В. Економіка підприємства: навчальний посібник / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 304 с.
3. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов — К.: Центр учбової літератури, 2019. — 728 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>
2. Господарський кодекс України станом на 27 лютого 2009 р. // Звід кодексів України : Т. 1 / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
3. Податковий кодекс України від 2.12.2010р. №2755-IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
4. Закон України „Про аудиторську діяльність” від 22.04.1993 № 3125 -XII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
5. Закон України „Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 р., №2121-III. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

6. Закон України „Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 14.05.1992 р., № 2343”. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
7. Закон України „Про Національний банк України” від 20.05.1999р. №679-XIV. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14
8. Закон України „Про страхування” від 07.03.1996 № 85/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
9. Закон України „Про фінансовий лізинг” від 16.12.1997 р., № 723/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-вр>
10. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник / І.М.Бойчик.- К.: Кондор - Видавництво, 2016. -378 с

Інформаційні ресурси

- Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>
Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>